

Szczelność dachówek płaskich bezzamkowych

Na dachówki i ich kształty można patrzeć różnie. Płaskie to płaskie. Są wśród nich na przykład dachówki płaskie zakładkowe zarówno ceramiczne (np. HP10, Turmalin, Domino, Orea, Piano), jak i betonowe (np. Tegalit, Teviva, Kapstadt). Dachówki te mają zamki boczne zapewniające stosowne połączenie i szczelność – oczywiście przy spełnieniu pewnych warunków technicznych, jak chociażby minimalny kąt pochylenia dachu. Nie takie dachówki płaskie jednak są opisane w tym materiale.

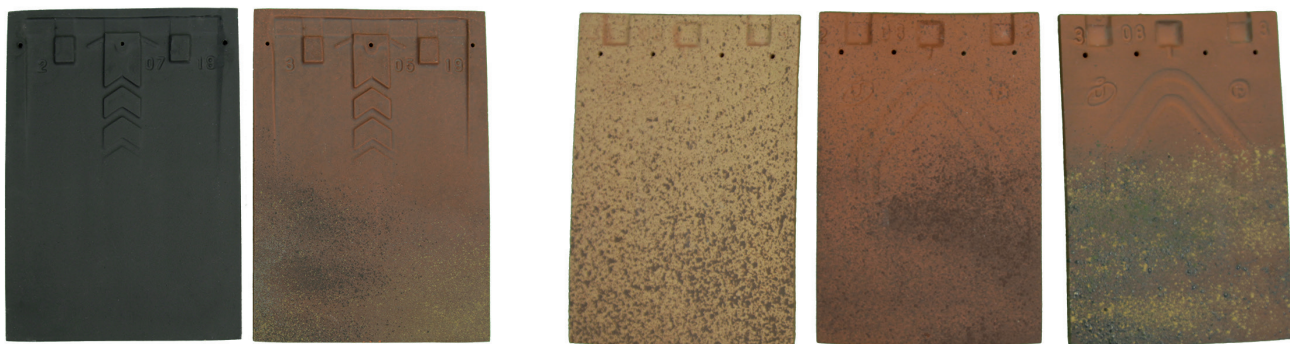
Przykładem dachówek płaskich bezzamkowych jest tradycyjna i powszechnie znana karpiówka. Ta klasyczna dachówka ceramiczna cieszy się nieustannie dużym uznaniem i w wielu regionach jest stałym elementem krajobrazu. Oczywiście przechodzi swoje modowe okresy większej lub mniejszej popularności – jak wszystko. Dostępna jest w wielu wykrojach, w bogatej ofercie kolorystycznej, w kilku rozmiarach i różnych fakturach powierzchni. Karpiówki układa się „na styk” choć jest to absolutnie mylne sformułowanie, co wyjaśnię za chwilę. Układa się tę dachówkę w zasadzie na dwa sposoby, mianowicie w łuskę lub w koronkę. Przy układaniu w łuskę każdy rząd dachówek wisi na osobnej łącie. Przy układaniu w koronkę łąt jest o połowę mniej bo na jednej łącie wiszą dwa rzędy dachówek, dolny rząd na łącie, a górny na dachówkach rzędu dolnego. Wymiary tradycyjnych karpiówek to 15–18 cm szerokości i 36–38 cm długości. Ale są też małe, drobne karpiówki wieżowe o wymiarach 13,5 × 28 cm sprawdzające się dobrze na małych detalach architektonicznych, obłóściach, a zwłaszcza na wieżach w formie stożków.

Karpiówki układa się, jak wspomniałem, „na styk”, ale mimo tego w sumie mylącego zwrotu należy między dachówkami zostawić luz. Jest to oczywiście drobny luz. Aby to poczuć, przyjrzyjmy się najpopularniejszej

karpiówce o szerokości 18 cm. Pięć dachówek obok siebie daje więc wymiar 90 cm. Jednak dachówki karpiówki na jednej palecie (dostawie, partii produkcyjnej) mogą nieco różnić się od siebie szerokością. Znajdą się wśród nich takie, które mają 17,9 oraz takie, które mają 18,1 cm szerokości. Jeśli rzemieślnik układałby je rzeczywiście „na styk”, pewne jest, że po 2–3 metrach przestaną zgadzać się linie łączeń, styki w kolejnych rzędach. A „know-how” polega tutaj na tym, że można to po prostu przewidzieć i dach co 5 dachówek rozmierzyć i wytrasować nie co 90, a co 90,5 cm. Wówczas co 5 dachówek „kolumnę” układamy do wytrasowanej linii i mocujemy, a to, co jest między tymi kolumnami dachówek, układamy tak, aby te 0,5 cm podzielić, rozrzucić na szczeliny między pozostałe dachówki. Powstaną więc w tym miejscu między dachówkami szczeliny na poziomie powiedzmy 1 mm. I tak ma być.

Ale do tej grupy dachówek, a więc do dachówek płaskich bezzamkowych, należą też inne dachówki o wykroju prostokątnym. Zauważyć tutaj trzeba dla porządku, że karpiówki także występują w wykroju prostym (prostokątnym), czyli ich dolna część nie jest okrągła (zaokrąglona w ten czy inny sposób), a prosta. Jej forma to wówczas czysty prostokąt o wymiarach (nawiązując do powyższego przykładu) 18 × 38 cm, czasem z lekko zaokrąglonymi dolnymi rogami. Grupa płaskich dachówek prostokątnych (oczywiście mówimy o bezzamkowych) nie jest mała i są w Europie regiony, gdzie są one pokryciem wręcz powszechnym. Wśród tych dachówek są między innymi Manor, Plate 20 × 30 oraz nieco większa od niej Stretto. Zasada układania tych dachówek jest analogiczna jak w przypadku karpiówek, choć stosowana bywa też bardziej brutalna metoda, mianowicie przy układaniu bez wspomnianego wyżej rozmierzenia

Dachówki Stretto i Plate 20 × 30 marki Edilians



na szerokości po prostu od czasu do czasu docina się dachówkę na szerokości.

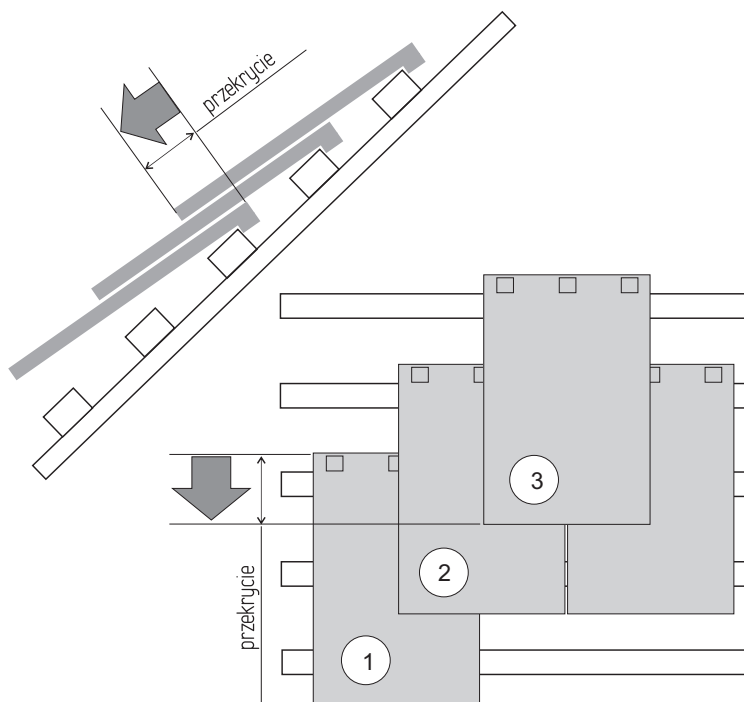
Skoro tę grupę dachówek układamy „na styk”, czyli nie ma zakładki (zamka) powiedzmy „lewo–prawo”, łatwo zauważyć, że kluczowa dla szczelności dachu jest mijanka o pół dachówki oraz zakładka dachówek „góra–dół” i to w całej tej dość szerokiej, jak się okazuje, grupie. Ponieważ między tymi dachówkami ułożonymi na jednej łacie są szczeliny, to wyżej położony rząd dachówek układany jest z przesunięciem „o pół dachówki”, co umożliwia zasłonięcie wspomnianych szczelin w rzędzie niższym. Wyobraźmy sobie, że dachówka ma długość 30 centymetrów, szerokość nie ma w tym momencie znaczenia. Jeśli chcemy, aby woda spływała po powierzchni i nie przedostała się pod dachówki, zakładka dachówek górnych na dolne (wyższych na niższe) musi wynosić minimum połowę ich długości, czyli w naszym przykładzie 15 centymetrów. Ale czy to wystarczy? Teraz musimy wziąć pod uwagę trzy kolejne rzędy dachówek. Aby zachować szczelność omawianego typu pokrycia, trzeci rząd musi zachodzić na drugi co najmniej tak, aby zakryć choć w minimalny sposób rząd pierwszy, który znajduje się pod szczelinami między dachówkami rzędu drugiego. Czyli w powyższym przykładzie zachodzić musi więcej niż 15 centymetrów. Inaczej mówiąc, rząd trzeci musi trochę zakrywać rząd pierwszy – oczywiście dotyczy to dowolnie wybranych trzech kolejnych rzędów dachówek na połąci dachu. Nakrywanie rzędu górnego na dolny, a tutaj rzędu trzeciego na drugi, nazywa się zakładką. W dachówkach płaskich bezzamkowych zachodzi jeszcze, jak już wiemy, trzecia na pierwszą – to nazywa się z kolei przekryciem. Wartość przekrycia jest kluczowa w uzyskaniu szczelności dachówek płaskich bez zamków. Na wartość przekrycia wpływ ma oczywiście rozstaw łąt. Aby uzyskać większą wymaganą wartość przekrycia, należy zmniejszyć rozstaw łąt, zagęścić łąty i dachówki. Ponieważ dla rzemieślnika bardziej naturalną perspektywą jest właśnie rozstaw łąt, można na to spojrzeć odwrotnie. Im rozstaw łąt będzie mniejszy, tym większe będzie konieczne przekrycie.

Ile przekrycie powinno wynosić? Zależy to od kilku czynników, ale niezależnie od punktu wyjścia wnioski są takie same. Przekrycie mieści się w zakresie od 7 do 9 cm zarówno dla dachówek karpiówek, jak i dla dachówek płaskich o wykroju prostokątnym. Wpływ na tę wartość ma przede wszystkim kąt pochylenia dachu, im on będzie niższy, tym przekrycie, a więc zagęszczenie dachówek, a co za tym idzie zapotrzebowanie na metr kwadratowy będzie większe. Co logiczne, ale na pierwszy rzut oka może nieintuicyjne, rozstaw

łąt w tej sytuacji maleje. Pamiętać trzeba, że każdy model dachówki może mieć nieco inne zalecenia techniczne. Konieczne jest więc przy planowaniu, a są to dachówki dające wiele wspaniałych możliwości, sięganie do materiałów technicznych producentów lub konsultacje z nimi.

Przemysław Spych

Kanał ANATOMIA DACHU



Dachówka Plate 20 x 30 i Stretto marki Edilians



Karpiówki Opal marki Braas, różne modele